

МУҒАЛЛИМ ҲАМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ

Илимий-методикалық журнал

2024

3/1-сан

*Ўзбекистан Республикасы Министрлер Кабинети жанындагы
Жоқарғы Аттестация Комиссиясы Президиумының
25.10.2007 жыл (№138) қарары менен дизимге алынды*

*Қарақалпақстан Баспа сөз ғәм хабар агентлиги тәрәпинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге алынды.
№01-044-санлы ғуўалық берилген.*

Нөкис

3/1-сан 2024

март

Шөлкемлестіріушілер:

*Қарақалпақстан Республикасы Халық билимлендириу Министрлиги,
ӨЗПИИИ Қарақалпақстан филиалы*

Редактор:

А. Тилегенов

Редколлегия ағзалары:

Мақсет АЙЫМБЕТОВ	Хушбоқ НОРБҰТАЕВ
Нағмет АЙЫМБЕТОВ	Улфат МАҲҚАМОВ
Айтмурат АЛЬНИЯЗОВ	Уролбой МИРСАНОВ
Сапардурды АБАЕВ	Сафо МАТЧОН
Адхамжон АБДУРАШИТОВ	Шукурилло МАРДОНОВ
Хайрулла АЛЯМИНОВ	Камаладин МАТЯКУБОВ
Байрамбай ОТЕМУРАТОВ	Арзы ПАЗЫЛОВ
Алишер АЛЛАМУРАТОВ	Барлықбай ПРЕНОВ
Дилшодхўжа АЙТБАЕВ	Раъно ОРИПОВА
Интизар АБДИРИМОВА	Бахтиёр РАХИМОВ
Тўлқин АЛЛАЁРОВ	Фуркат РАЖАБОВ
Марифжон АХМЕДОВ	Светлана СМИРНОВА (Москва, Россия)
Умида БАҲАДИРОВА	Дилшода САПАРБАЕВА
Фархад БАБАШЕВ	Феруза САПАЕВА
Ботир БОЙМЕТОВ	Зайниддин САНАҚУЛОВ
Гулзода БОЙМУРОДОВА	Қаххор ТУРСУНОВ
Шахло БОТИРОВА	Амина ТЕМИРБЕКОВА
Маманазар ДЖУМАЕВ	Нурзода ТОШЕВА
Асқар ДЖУМАШЕВ	Қуанишбек ТУРЕКЕЕВ
Мухтар ЕРМЕКБАЕВ (Шимкент, Қазақстан)	Тажибай УТЕБАЕВ
Алишер ЖУМАНОВ	Амангелди УТЕПБЕРГЕНОВ
Гүлнара ЖУМАШЕВА	Мамбеткерим ҚУДАЙБЕРГЕНОВ
Холбой ИБРАГИМОВ	Амангелди КАМАЛОВ
Шохида ИСТАМОВА	Вохид КАРАЕВ
Умида ИБРАГИМОВА	Гулмира ҚАРЛЫБАЕВА
Лола ИСРОИЛОВА	Ризамат ШОДИЕВ
Алима КЕНЖЕБАЕВА (Тараз, Қазақстан)	Зафар ЧОРШАНБИЕВ
Ярмухаммат МАДАЛИЕВ (Шимкент, Қазақстан)	Рустам ФАЙЗУЛЛАЕВ
Меруерт ПАЗЫЛОВА	Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ
Асқарбай НИЯЗОВ	Тармиза ХУРВАЛИЕВА
Сабит НУРЖАНОВ	Умид ХОДЖАМҚУЛОВ
Захия НАРИМБЕТОВА	Жавлонбек ХУДОЙБЕРГЕНОВ
	Гулрухсор ЭРГАШЕВА
	Гавхар ЭШЧАНОВА
	Қонысбай ЮСУПОВ

МАЗМУНЫ

ТИЛ ХАМ АДЕБИЯТ

Тилеумуратова Г.Т. Қорақалпоқ адабиётини ўқитишда халқ оғзаки ижодидадан фойдаланиш усуллари	9
Aytbayev D.T. Ergash gapli qo'shma gaplarda diktum va modusning ifodalanishi	13
Mamarizayeva F.Z. Tarjimada badiiy asar uslubini saqlashning turli strategiyalari va bu jarayonning o'ziga xosligi (S.Ahmadning "Jimjitlik" asari misolida)	17
Qurbonova D.A. Neyrolingvistikaning fan sifatidagi ahamiyati	22
Odiljonova K.A. Leksikologiya hamda uni o'qitishga doir o'quv materiallari mazmuni hamda o'quvchilarda leksik kompetentlikni shakllantirish hamda so'zdan foydalana olishning mavjud ahvoli	27
Sultonkulov O.J. Zamonaviy tilshunoslikda "Vaqt" konseptini pragmatik jihatdan o'rganish masalalari	34
Еркибаева Г.Г., Турсуналиева Г.Б., Абдикаримов А. Фразеологические словари и фразеологическая компетенция	39
Otabayev M. N. The role of games in teaching English	45
Majidova G. Strategies for developing students' critical thinking skills in teaching foreign languages	49

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Turumbetova A. Oqiw sabaqlaridan tisqari dogerek jumislarin otkeriw metodikasi	54
Temirbekova A.O., Saribaeva B. Jahn talim sistemasinda - talim	63
Тулишов Ғ. Талабаларда креативлиқни баҳолашнинг ўзига хос хусусиятлари	67
Ismadiyarova U.A. Ma'naviy-ahloqiy tarbiya mexanizmlarini etnopsixologik qadriyatlar asosida takomillashtirish	73
Юсупов С. С. Таълим-тарбия тизимини бошқарувида раҳбарлик ва ташкилотчилик фаолиятининг педагогик асослари	80
Абдурахимов Қ.А. Тафаккур жараёнига айтиб туришларнинг таъсири ва роли	89
Рўзиматов Э.Й., Рўзиматов Э.Э. Замонавий ўқитувчи-келажак бунёдкори	99
Turdiqulova N.T. Kasbiy kompetentlikni shakllantirish jarayonida xorijiy tajribalardan foydalanishning samaradorligi	103
Хамрокулова Ш.Э. Даволаш педагогикасининг фан сифатида ривожланиши	113
Содиқов У., Жўраев А. Масалаларни ечишда ўқувчиларда математик моделлаштириш кўникмаларини шакллантириш	120
Абдуллаева Г.А. Маънавий тарбияни миқдорий хусусиятлари	125
Хайдарова Х.Р. Ёшлардаги ахборот-виртуал саводхонлиқни ривожлантиришда рақамли медианинг роли	130
Хамрокулова Ш.Э. Экологик тарбия механизмларини такомиллаштиришнинг методологик асослари	135
Худайназаров Т.А. Талабалар ўқув фаолияти самарадорлигини таъминлашда рағбат ва жазо феноменларининг роли	141
Ахрарова З.Б. Маънавий - ахлоқий тарбия жараёнларида Маҳмудхўжа Бехбудийнинг ижтимоий – педагогик меросидан фойдаланиш	148
Jumabaev A.D. Axloqiy ta'limda qo'llaniladigan usullar va texnologiyalarning o'ziga xos xususiyatlari	154
Xushbaqov D. Q., Sodiqov U. J. Talabalarda mental dunyoqarashni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	163
Sultansaidova M.A. Xorijiy tajribalar asosida bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish	170
Абдурахимова Д.А. Интегратив ёндашув асосида бўлажак офицерларнинг ахлоқий-руҳий, жанговар компетентлигини ривожлантиришда маънавий маданиятнинг роли	175
Mirzayev Sh.T. Harbiy ta'lim fakultetlari talabalarining innovatsion fikrlashlarini rivojlantirish omillari	182

Urozo F.I. O'quvchilarni milliy o'zlikni anglash kompetensiyalarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari	188
Normurotova A. Tabiiy fanlarni o'qitish mexanizmlarini integrativ yondashuv asosida takomillashtirish	194
Muxtarova L.A. Jahon ilm-fanida ekologik xavfsizlik muammolarini o'rganish tendensiyalari	201
Sapayev U.A. Ta'lim jarayonida talabalarni innovatsion faoliyatga tayyorlash mexanizmlarini yaratish zarurati va uni jamiyatni rivojlanishidagi ahamiyati	209
Ibadullayev Q.M. O'zgaruvchan dunyoda psixologik-pedagogika fanining o'zgarishi	213
Teshabayeva Z.S. Ta'limni modernizatsiya qilish sharoitida mustaqil ta'lim loyihalari orqali talabalarning kasbiy mahoratlarini shakllantirish	219
Shodiyeva G.X. Ijtimoiy-gumanitar fanlarga oid darsliklarning o'qitilish jarayonini o'rganishning pedagogik mazmuni	222
Ruzmetova M.A. Bo'lajak pedagogning kasbiy kompetentsiyasi tushunchasining mazmun va mohiyati	227
Исманова М.А. Талабаларда касбий-креатив кўникмаларни шакллантиришнинг ривожлантириш йўллари	232
Saidqulova G.O. Yangi O'zbekiston sharoitida ta'lim muassasalari rahbarining jamoada axloqiy muhitni shakllantirishdagi pedagogik yondashuvi	239
Abdumannopov M. I. Talabalarni pedagogik faoliyatga tayyorlashda e-assessmentning pedagogik-psixologik jihatlari	242
Xolmatova S.K. Kredit-modul tizimi bo'yicha ta'lim olayotgan talabalarning mustaqil ishini tashkil etish	247
Axmadaliyev S.Y. Ta'lim va tarbiya uzluksizligini amalga oshirishning elektron resurslari	252
Бабашев Ф.А. Новые возможности в PR-продвижении высших образовательных организаций в Узбекистане: состояние, перспективы развития	255
Кадыркулов Е. Актуальные вопросы современной психологии	259
Shodmonov Sh.A. The impact of digitalization of education on contemporary pedagogy	263
Mominova G. Pedagogical conditions for the organization of home education for students with disabilities	269

МИЛЛИЙ ИДЕЯ ҲАМ РУЎХИЙЛИК ТИЙКАРЛАРИ, ТАРИЙХ, ФИЛОСОФИЯ

Овлақулов Н.А. Ҳукумат ва фуқаролар ўртасидаги муносабатларни мувозанатлаштирида оммавий ахборот воситаларининг ўрни	274
Уралова Р.М. Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон миллий университети асосий кутубхонасининг иккинчи жаҳон уруши йилларидаги фаолияти	278
Рустемов А.Т. Умумтаълим мактаб ўқувчиларида толерантлик маданиятини шакллантиришда ота-оналар ва ўқитувчиларнинг роли	284

ФИЗИКА, МАТЕМАТИКА, ИНФОРМАТИКА

Xojanazarova R.M., Bazarbaeva S.K., Ametova U.SH., Tanirbergenova S. Oliy o'quv yurtlarida kvant mexanika kursini o'qitishda izchillik va uzluksizlik tamoyillarini qo'llanishning nazariy asoslari	288
Muslimova Yu.Ch. Umumiy astronomiya kursida "gravitatsion to'lqinlar" mavzusini o'qitish	296
Muslimova Yu.Ch. Pedagogika universitetida astronomiyani o'qitishni takomillashtirish	301
Hakimov B. M. Geogebra yordamida tasvirlarni modelashtirish	306
Tursunov Q.Sh., Murodillayeva M. A. Neft gaz kimyo sanoati texnologiyasi ta'lim yo'nalishi talabalarida kasbiy mobillikni shakllantirish muammolari	311
Давронов Ш.Р., Муродова У.М. Анализ стандартов и протоколов в сфере интернета вещей усовершенствование модели передачи данных	319

Орлова Т.А. Иммерсивные технологии - как средство развивающего аспекта в обучении астрономии студентов педагогических вузов	329
Mamatoxunov Yo.A. Integration of modern technologies into the educational process: analysing the impact on learning outcomes in physics	336

БАСЛАЎШИ КЛАСС, МЕКТЕПКЕ ШЕКЕМГИ ТЎРБИЯ

Ixlasov I. Baslawish klasslarda lingvistikaliq kompetensiyağa tiykarlangan qatnaslardi qalıplestirivde kompetensiyanıń mazmun hám mánisi	342
Xurvalieva T.L. Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional zo'riqishning kelib chiqish sabablari va uning yechimlari	346
Narimbayeva L.K. Zamonaviy maktabgacha ta'lim tashkilotini boshqarish	350
Shanasirova Z.Y. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining boshqaruv jarayonini takomillashtirishda pedagogik mahorat ko'nikmalarini rivojlantirish	355
Nosirova R. X. Steam ta'lim texnologiyalari, maktabgacha ta'limni rivojlantirishning innovatsion yo'nalishi sifatida	359
Abdullayev A.A. Boshlang'ich sinf jismoniy tarbiya darslarida innovatsion ta'lim texnologiyalarini qo'llash xususiyatlari	363
O'razaliyeva S. T. Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachisiga qo'yiladigan zamonaviy pedagogik va kasbiy talablar	366
Davletmuratova E., Orazbaeva G. O'quvchi yoshlarni vatanparvarlik tuygusini tarbiyalashda xalq pedagogikasining ahamiyati	370
Azamatova D. Sh. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin faoliyatining turlari	374
Maripova N.X. Maktabgacha yoshdagi bolalarning hissiy holatiga o'yinlarning ta'siri	378
Xidoyatova N.A. Ta'limni modernizatsiyalash sharoitida maktabgacha ta'lim tashkilotlari boshqaruv jarayonini takomillashtirish	381
Achilova M. S. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida boshqaruv jarayonini takomillashtirishning pedagogik asoslari	386
Mutalova D. A. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagogik kreativlik va kasbiy kompetensiyanı shakllantirish	391
Kasimova N. D., Tojiddinova Z. O'smir - o'quvchilarni kompyuter o'yinlari vositasi yordamida ta'lim sifatini oshirishning nazariy va amaliy jihatları	395
Tursunboyeva M. D. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari bolalarida ma'naviy sifatlarini tarbiyalash	402
Abduraximov D.D. Milliy harakatli o'ynlar vositasida boshlang'ich sinf o'quvchilarini ahloqiy tarbiyalash	406
G'anixo'jayev A.Sh. Aqliy va jismoniy salomatlikning bog'liqligi	410
Muratova M.O. Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda hayot xavfsizligi ko'nikmalarini shakllantirishda didaktik o'yinlarning ahamiyati	413
Babyeva D.R., Ochilova X.Sh. Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiy moslashuvning zaruriyati	418
Ergasheva B.Z. Modernizatsiyalash sharoitida oliy ta'lim tashkilotlarining bo'lajak tarbiyachilarini kasbiy-pedagogik faoliyatga tayyorlashning pedagogik muammolari	423
Eshमतova S.T. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarda psixologik moslashuvchanlik mexanizmlarini takomillashtirish	426
Buriyeva A.N. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ta'limiy o'yinlarning didaktik ta'minotini yaratishga oid turli yondoshuvlar	429
Ilyosboyev S.B. Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining uzluksiz pedagogik amaliyotini tashkil etish yo'llari	434
Aybotayeva M.X. Maktabgacha ta'limda qo'llaniladigan o'yinlarni tashkil etish yo'llari	438
Eshboyeva D.D. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi asosida rivojlantiruvchi markazlarni tashkil etish	442
Adilbaeva G.Y. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ekologik tarbiya	446
Adilbaeva G.Y. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tabiat bilan tanishtirish xilma-xil shakllari	452

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA O'YIN FAOLIYATINING TURLARI

Azamatova D.Sh.

CHDPU "Maktabgacha ta'lim metodikasi" kafedrası o'qituvchisi

Tayanch so'zlar: o'yin, faoliyat, maktabgacha yosh, ta'limiy o'yinlar, qoidalar, yetakchi faoliyat.

Ключевые слова: игра, деятельность, дошкольный возраст, развивающие игры, правила, ведущая деятельность.

Key words: game, activity, preschool age, educational games, rules, leading activity.

Maktabgacha yoshidagi bolalarni eng asosiy va etakchi faoliyatlaridan biri o'yindir. Yetakchi faoliyat deb bolaning ayni shu yoshida tez – tez ko'zga tashlanib turadigan xatti – harakatiga aytamiz. Etakchi faoliyat shunday faoliyatki, bu faoliyat tufayli bolaning psixik jihatdan o'sishida jiddiy o'zgarishlar yuz beradi. Boshqacha qilib aytganda, mana shunday asosiy faoliyat jarayonida bolaning barcha psixik protsesslari anchagina o'sadi. O'yin bola hayotida mana shunday asosiy faoliyatlardan biridir. O'yin shu qadar universal, shu qadar ko'p qirrali va qudratli faoliyatdirki, barcha yoshdagi bolalarni o'yindan boshqa kamolga etkazishni tasavvur etish qiyin.

Bolalar o'yin faoliyatlarining mohiyati rus psixologlaridan L.S. Vigotskiy, S.K.Rubinshteyn, A.N.Leontev, E.A.Arkin, D.B. Elkonin va boshqalarning asarlarida ilmiy asosda yoritib berilgan. Rus psixologlari o'z asarlarida burjua psixologlarining o'yin nazariyalarini qattik tanqid ostiga olishlari bilan birga bolalar o'yin faoliyatlarining mohiyatini materialistik asosda ilmiy nuqtai nazardan tushuntirib berganlar. Bu jihatdan, xususan, S.K.Rubinshteyn, A.N.Leontev, E.A.Arkinlarning asoslari diqqatga sazovordir.

O'yin maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarning asosiy faoliyati bo'lib, u orqali bola shaxs sifatida shakllanadi. Shuning uchun ham o'yin bolalarning kun tartibiga aylangan. O'yin maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlama rivojlanishining eng muhim vositasi hisoblanadi. Oyin jarayonida bola shaxsi

sub'ektiv sifatida shakllana boshlaydi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin faoliyatining turlari juda ko'p. Maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'limiy o'yinlar va ularning ahamiyati. Ta'limiy o'yinlar ta'limiy o'yin sifatida bolalarning yosh xususiyatlariga mos keladigan o'yinlar sirasiga kiradi.. Ta'limiy o'yinlarning eng muhim belgisi undagi qoidalarining mavjudligidir. O'yinda o'yin maqsadi, o'yin harakatlari, o'yin qoidalari o'rtasida uzviy aloqa mavjud. Ta'limiy o'yinlar orqali bolalarga yangi bilimlar tushunchalar berib boriladi. Bu o'yinlarda bolaning har tomonlama rivojlanishi, bilim jarayoni, sensor madaniyati, nutq madaniyati, aqliy qobiliyatlari shakllana boradi. Bolalarning kun tartibida doimo ta'limiy o'yinlar uchun vaqt ajratish kerak. Chunki bunday o'yinlar bolalarning aqliy nafaqat jismoniy rivojlanishi uchun ham katta ahamiyatga ega. Ta'limiy o'yinlarda bir nechta qoidalarga amal qilish kerak bo'ladi.

1. Navbatma-navbat ta'sir etish.
2. So'ralganda javob berish.
3. O'rtoqlarini fikrini eshita olish.
4. O'yin jarayonida boshqalarga xalaqit bermaslik.
5. O'yin qoidasini bajarish.
6. O'z xatosini tan olish.

Ta'limiy o'yinlarda asosan bolalarning yosh xususiyatini hisobga olish kerak. Chunki yoshini hisobga olmasak bolalar o'yin davomida qiyinchiliklarga uchrashi mumkin. Bu o'yin bolalarning tevarak atrof haqidagi tasavvurlarini aniqlash, bir tizimga solish, tafakkurini tavsiflash o'stirish imkonini beruvchi o'yindir. Bundan tashqari didaktik o'yinlarning bir nechta turlari ham bor. Bular:

1. Buyum va o'yinchoqlar bilan o'ynaladigan o'yinlar;
2. Stol-bosma;
3. Og'zaki so'z o'yinlari.

Buyum va o'yinchoqlar bilan o'ynaladigan o'yinlar bolaning ilk yoshidan boshlab to maktab yoshiga yetgunga qadar o'ynaladigan o'yin turi hisoblanadi. Bunda bolalarning tasavvurlari, diqqatlari o'yinning asosini tashkil qiladi. Bu o'yin orqali bolalarda tevarak-atrofdagi narsalarning sifati, foydali ekanligi haqidagi tasavvurlar shakllana boshlaydi.

Stol-bosma o'yinlari bolalarning tevarak-atrof haqidagi tasavvurlarini aniqlash, bir tizimga solish, tafakkurini o'stirish imkonini beruvchi o'yin turi hisoblanadi. Bunday o'yinlar orqali bolalar tevarak-atrofdan olgan taassurotlari orqali fikr yuritadilar va olgan taassurotlarini tahlil qilib, umumlashtira oladilar. Bu o'yin turiga a) loto; b) juft rasmlar; d) domino; e) labirint kiradi. Bu o'yinlar

bolalarning eshita olishiga hamda tez javob bera olishiga yordam beradigan o'yinlardan biri hisoblanadi.

Og'zaki so'z o'yinlari asosan katta maktabgacha yoshdagi bolalar bilan o'tkaziladigan o'yin turi hisoblanadi. Bu o'yinlar asosan bolalarning eshita olish, zudlik bilan javob topa olish, o'z fikrlarini tez va aniq ifoda eta olishiga yordam beradigan o'yin turlaridan hisoblanadi. Ayrim tadqiqotchilarning fikriga ko'ra, bunday o'yinlar bolalarning aqliy rivojlanishida katta ahamiyatga ega o'yinlar hisoblanadi. Bundan tashqari qoidali-harakatli o'yinlar ham bor. Bu o'yinning ahamiyati bolalarni jismoniy tomondan rivojlanishiga yordam beradigan o'yin hisoblanadi. Bu o'yinlar asosan yurish, sakrash, yugurish, chirmashib chiqish, emakalsh kabi harakatlar o'yinning asosini tashkil qiladi. O'z navbatida qoidali-harakatli o'yinlar kelib chiqishiga ko'ra:

1. xalq milliy o'yinlari;
2. mualliflik o'yin turlariga bo'linadi.

Bu o'yinlarda ham asosiy narsa o'yin qoidalari hisoblanadi. O'yin jarayonida quvnoq kayfiyat, ijobiy his-tuyg'ular yuzaga keladi. Maktabgacha yoshdagi bolalarni milliy istiqlool ruhida tarbiyalash, ularda vatanparvarlik hissini uyg'otishda va o'z yurtining qadryatlariga hurmat ruhida tarbiyalashda xalq milliy o'yinlarining o'rni beqiyosdir. Masalan bolalar uchun "Barmoqqa-barmoq", "G'oz-g'oz", "Tot-toy", "Poyezd", "To'pni quvla", "To'pni ushab ol" kabi o'yinlar o'ynatsak ham bo'ladi. Katta yoshdagi bolalar uchun o'yinlar murakkablasha boradi. Xalq milliy o'yinlari orqali bolalarni ma'naviy, aqliy, jismoniy, estetik tarbiyalab borish jarayonida bolalarda o'z Vatanini sevish, uning boyliklarini asrab-avaylash, buyuk ajdodlarga hurmat ruhida tarbiyalash, milliy xalq o'yinlari orqali chidamlilik, sabr-toqatlilik, tezkorlik, ildamlilik kabi shaxsiy sifatlar shakllana boradi. O'yinlar bolalarning eng sevimli mashg'uloti bo'lganligi sababli o'yinlarni doimo o'zgartirib, qiziqarli tashkil qilish kerak bo'ladi. Chunki o'yin doimo o'zgarib turganligi sababli bolalar charchab qolmaydi va zerikmaydi. Maktabgacha yoshdagi bolalarda o'yin juda katta ahamiyat kasb etadi. Chunki bolalarni shaxs sifatida shakllanishida hamda ularni kamolotga yetkazishda o'yinning ahamiyati katta.

Ijodiy o'yinlar asosan bolalar tevarak-atrofdan olgan taassurotlarini aks ettirib beradi. Bunday o'yinlar asosan mustaqil o'yin hisoblanadi. Bu o'yining mazmunini ishtirokchilarning o'zlari o'ylab topadilar. Bu o'yinda bolaning mustaqilligi, erkinligi, va tashkilotchiligi namoyon bo'ladi.

Ijodiy o'yinlar ham o'z navbatida bir necha xil bo'ladi.

- syujetli-rolli o'yinlar;
- sahnalashtirilgan o'yinlar;

– qurish va yasashga doir o'yinlardir;

Bolalar uchun bunday o'yinlar tevarak-atrofdagi borliqni bilishning amaliy shakli hisoblanadi. Syujetli rolli o'yinlar asosan bolalarning kuzatuvchanligini, qiziquvchanligini oshirib, bilish doirasini kengaytirishga yordam beradi. Bunday o'yinlarda bolalar turli vositalardan foydalanadilar. O'yin davomida bolalar ayrim narsalarni o'zlari hohlagancha nomlab faraz qilishadi. Bunday o'yinlar bolalarga ijobiy ta'sir ko'rsatish bilan birga aqliy salohiyatini kengaytirishga hamda tengdoshlari orasida erkin fikrlay olishga yordam beradi. Bolalar o'yinga juda berilib ketsalar, bajarayotgan rollari juda samimiy va betakor bo'ladi. Bolalar uchun bunday o'yinlarning chegarsi yo'q. Hatto ular o'yinlari orqali kattalar hayotini aks ettira oladilar.

Xulosa qilib aytganda o'yin bolani har tomonlama rivojlantirishga yordam beradi va o'yin orqali bola o'zidagi barcha sifatlarni shakllantiradi. O'yin nafaqat bolalarning bilish jarayonini rivojlantirishdan tashqari bolaning xulq-atvoriga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga bolani maktab ta'limiga ham tayyorlab boradi. Bunday o'yinlar asosan bolalarni diqqat, xotira, nutq, tafakkur va ongini rivojlantirishga yordam beradi.

Adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun ilk qadam davlat o'quv dasturi (Takomillashtirilgan ikkinchi nashr) Toshkent-2022.
2. Xasanboyeva O., Tadjiyeva M., Toshpulatova Sh. va boshq. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi. T.: Ilm ziyo, 2012
3. Xasanboyeva O. U. va boshq. Maktabgacha pedagogikasi T.: Ilm ziyo. 2006
4. Sodiqova Sh. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi. T., "Tafakkur bo'stoni", 1992.
5. "Maktabgacha Pedagogika" F.R. Qodirova, Toshkent 2003

РЕЗЮМЕ

Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalar faoliyatini tashkil qilishda o'yin faoliyatining ahamiyati, o'yin faoliyatining turlari va o'yinlarni tashkil qilish qoidalari yoritilgan.

РЕЗЮМЕ

В данной статье описано значение игровой деятельности, виды игровой деятельности и правила организации игр в организации деятельности детей дошкольного возраста.

SUMMARY

This article describes the importance of play activities, types of play activities and the rules of organizing games in the organization of preschool children's activities.